
Statistieken

Statistieksprokkels

Toestand en ontwikkelingen op de Vlaamse arbeidsmarkt

Sedert de editie 2000 is de publicatiedatum van het Jaarboek over de arbeidsmarkt in Vlaanderen (omwille van de beschikbaarheid van gegevens) verschoven naar het einde van het jaar. Net zoals vorig jaar trachten we aan de vraag voor een tussen-tijdse round-up van de toestand en ontwikkeling op de Vlaamse arbeidsmarkt tegemoet te komen in het zomernummer van Over.Werk. Een uitgebreidere cijfermatige ondersteuning vindt de geïnteresseerde lezer in de tabellenreeks van kerncijfers consulteerbaar op de webstek www.steunpuntwav.be. Een meer uitgebreide en thematische analyse reserveren we voor het Jaarboek 2002, dat midden december zal verschijnen.

Het meest in het oog springend in 2001 was voor velen de faling van Sabena en de terroristische aanslag in de VS en haar gevolgen. Wat is het bilan voor de Vlaamse arbeidsmarkt in 2001? Hoe evolueert de Vlaamse arbeidsmarkt in de eerste helft van 2002?

Werkenden in Vlaanderen

De prestaties van een arbeidsmarkt worden onder meer beoordeeld in termen van het aandeel wer-

kende personen onder de bevolking tussen 15 en 64 jaar. Dit aandeel wordt uitgedrukt in de *werkzaamheidsgraad*. We weten intussen dat Vlaanderen het op dit vlak goed deed: tussen 1990 en 2000 kenmerkte de Vlaamse arbeidsmarkt zich door een sterke groei van de werkzaamheidsgraad. In het 'topjaar' 2000 lag deze indicator op 63,9%, wat over een periode van 10 jaar een groei van ongeveer 10 procentpunten (ppn) betekent.

Een achteruitgang van het aantal werkenden

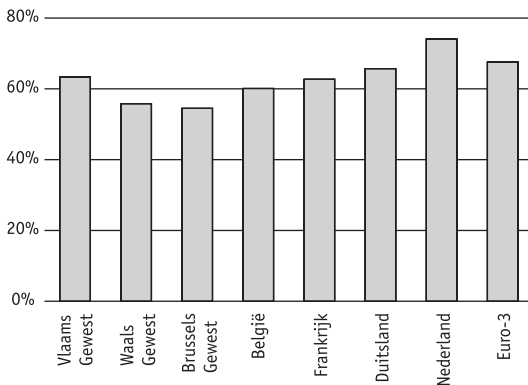
Volgens de Enquête naar de Arbeidskrachten van het NIS waren er in Vlaanderen 23 750 minder werkenden (-0,9%) dan in 2000. Let op, de cijfers die hier worden gebruikt, zijn nog niet definitief. Een tweetal zaken, die elkaar *ge-*

deeltelijk opheffen, zorgen ervoor dat dit nog voorlopige cijfers zijn. *Ten eerste* gaat het hier om de gemiddelde evolutie gedurende de eerste drie kwartalen van 2001.¹ De mogelijke effecten van '11

september' en de faling van Sabena zijn nog niet verrekend in deze cijfers. Op basis van administratieve gegevens, de snelle ramingen van de RSZ, weten we echter dat er tussen het derde en vierde kwartaal van 2001 een daling was van ongeveer 16 000 werkenden (-0,7%) in Vlaanderen, terwijl eind 2000 het aantal werkenden in Vlaanderen nog toenam (+0,5%). De daling van het aantal werkenden is bijgevolg vermoedelijk groter dan deze voorlopige cijfers. Deze verwachte sterkere daling zal evenwel gedeeltelijk worden opgeheven door een harmonisatie van de cijfers. De evolutie tussen 2000 en 2001 is immers vertekenend ten gevolge van enkele wijzigingen in de berekening van het aantal werkenden (en werkzoekenden). Zo worden onder andere de meeste loopbaanonderbrekers vanaf 2001 nit meer als werkenden geteld. Eens de data volledig beschikbaar zijn, zullen de resultaten van 2000 geharmoniseerd worden (aangepast aan de nieuwe berekeningswijze van 2001) zodat de correcte evolutie 2000-2001 kan worden gegeven.²

De evolutie van het aantal werkenden in de loop van (de eerste 3 kwartalen) 2001 resulteert in een *Vlaamse werkzaamheidsgraad van 63,3%* (zie figuur 1). Dit is *0,6 ppn minder dan in 2000*. In het kader van de Lissabon-doelstelling om tegen 2010

Figuur 1.
 Werkzaamheidsgraad in de Belgische gewesten en de buurlanden (2001*).

* de Belgische gewesten op basis van de eerste 3 kwartalen.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV).

een werkzaamheidsgraad van 70% te halen, is dit geen goed nieuws. Recupereren we even na de geleverde inspanning, om vanaf 2002 de finale sprint in te zetten? Om de doelstelling te bereiken zou de werkzaamheidsgraad jaarlijks met een vrij strak tempo moeten toenemen: een opeenvolgende jaarlijkse groei van +0,67%.

Ondanks de iets sterkere daling van de werkzaamheidsgraad, behoudt Vlaanderen met 63,3% haar voorsprong op België (60,1%), Brussel (54,5%) en Wallonië (55,8%). De sterkere Vlaamse daling heeft voor een deel te maken met het feit dat de cijfers nog niet geharmoniseerd zijn. Eens geharmoniseerd, zal de werkzaamheidsgraad voor 2000 iets lager komen te liggen, zodat het verschil met 2001 kleiner wordt. Dit zal in het bijzonder een invloed hebben op het Vlaamse cijfer aangezien 70% van de loopbaanonderbrekers woonachtig is in het Vlaams Gewest.

Wat echter de impact zal zijn van het ontbrekende vierde kwartaal op de evolutie in de drie gewesten, kan momenteel niet ingeschat worden. Mogelijk blijft de daling van de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen sterker dan in de andere gewesten, mogelijk niet.

Vergeleken met de ons omringende buurlanden ligt de werkzaamheidsgraad in Vlaanderen hoger dan in Frankrijk, maar lager dan in Duitsland en vooral Nederland. Omdat de Vlaamse (en Belgische) arbeidsmarkt wordt gekenmerkt door een late intrede en een vervroegde uitstoot uit de arbeidsmarkt, is het nuttig de middelste leeftijdscategorie apart te bekijken. We zien dan dat maar liefst 84% van de Vlamingen tussen 25 en 49 jaar aan het werk zijn. Hiermee scoort Vlaanderen beter dan Duitsland (80,3%) en Frankrijk (80,2%), en evenaart het net niet goede leerling Nederland (84,5%). Ook de sterke regionale verschillen in België worden hier nogmaals duidelijk. Met een werkzaamheidsgraad van 73,6% in Wallonië, 69,0% in Brussel en 79,2% in België onder de bevolking tussen 25 en 49 jaar, presteert Vlaanderen merkelijk beter (tabel 1).

Wie werkt meer/minder?

Tegen 2010 zouden zes op tien vrouwen tussen 15 en 64 jaar werkzaam moeten zijn volgens de Lis-

sabon-doelstelling. De *werkzaamheidsgraad onder de Vlaamse vrouwen (54,3%)* blijft merkkelijk hoger dan in Brussel (46,7%) en het Waals Gewest (46,3%). Bij de Vlaamse vrouwen daalt de werkzaamheidsgraad daarenboven minder sterk (-0,4 ppn) dan bij de Vlaamse mannen (-0,8 ppn). Na harmonisatie zal deze daling vermoedelijk nog verkleinen, aangezien 82% van de Vlaamse loopbaanonderbrekers vrouw is (tabel 1).

Tabel 1.

Werkzaamheidsgraad (15-64 jaar) en ILO-werkloosheidsgraad (15-64 jaar) naar geslacht en leeftijd (Vlaams Gewest; 2000-2001*).

	Werkzaamheidsgraad 2001 (%)	Evolutie 2000/2001 (ppn)	ILO-werkloosheidsgraad 2001 (%)	Evolutie 2000/2001 (ppn)
Totaal	63,3	-0,6	3,7	-0,6
Man	72,1	-0,8	3,5	+0,3
Vrouw	54,3	-0,4	4,1	-1,7
15-24 jaar	34,5	+0,8	9,6	-1,7
25-54 jaar	81,0	-0,8	3,1	-0,5
55-64 jaar	24,5	-1,1	2,5	+0,2

* op basis van de eerste 3 kwartalen van 2001, evolutie niet-geharmoniseerd.

Bron: NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV).

Heikel punt van de Vlaamse arbeidsmarkt blijft *de werkzaamheid onder de bevolking tussen 55 en 64 jaar*. Europa stelt voorop dat tegen 2010 de helft van de bevolking tussen 55 en 64 jaar aan het werk moet zijn. Momenteel is Vlaanderen met 24,5% nog mijlenver van deze doelstelling verwijderd. Bovendien daalt het aantal werkende 55-plussers (-1,1 ppn) tussen 2000 en 2001. De daling van het aantal bruggepensioneerden heeft slechts een geringe netto-impact op de werkzaamheidsgraad onder 55-plussers. Volgens de RVA telde Vlaanderen in 2001 gemiddeld 71 600 bruggepensioneerden, dit zijn er 2 800 minder (-3,8%) dan in 2000.

Werkloosheid in Vlaanderen

In welke mate weerspiegelt de daling van het aantal werkenden zich in de evolutie van de werkloosheid?

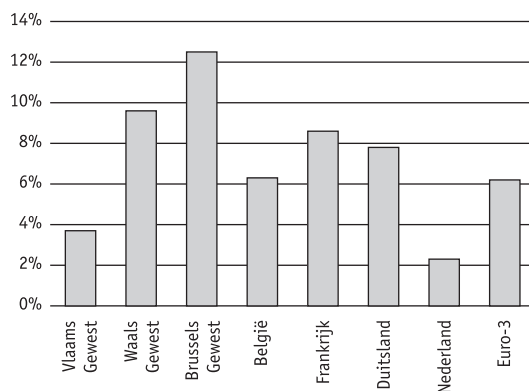
Werkloosheidsgraad 2001

In 2001 telde Vlaanderen volgens de EAK³ iets *minder dan vier werklozen per 100 beroepsactieven* (werkenden + werkzoekenden). Ook hier maken we gebruik van de voorlopige gegevens op basis van de eerste 3 kwartalen van 2001. Hiermee blijft het Vlaams Gewest gunstig scoren in vergelijking met het Brussels Gewest (12,5%), het Waals Gewest (9,6%) en onze buurlanden Duitsland (7,8%) en Frankrijk (8,6%). Enkel Nederland doet beter (2,2%).

Tussen 2000 en 2001 daalde de Vlaamse ILO-werkloosheidsgraad lichtjes (-0,6 ppn). In vergelijking met de overige Belgische gewesten is deze daling minder sterk (-0,7 ppn in het Waals gewest en -1,5 ppn in Brussel) (figuur 2).

Figuur 2.

ILO-werkloosheidsgraad in de Belgische gewesten en de buurlanden (2001*).

* de Belgische gewesten op basis van de eerste 3 kwartalen.

Bron: Eurostat LFS, NIS EAK (Bewerking Steunpunt WAV).

Stabilisatie van de werkloosheid in 2001

De recente evolutie brengen we tevens in kaart via de administratieve gegevens. In 2001 telde de VDAB gemiddeld 169 651 niet werkende werkzoekenden (nwwz). In het Jaarboek 2001 werd het profiel en de werkloosheidsevolutie tussen 2000-2001 reeds beschreven.⁴ Tussen 2000 en 2001 stagneerde de Vlaamse werkloosheid, waarmee er een eind kwam aan de daling in voorgaande jaren. De ommekeer kwam vanaf september 2001. Sindsdien lag de werkloosheid telkens hoger dan dezelfde maand een jaar voordien.

Een opvallende evolutie in 2001 was de sterke *stijging van de kortdurige werkloosheid* (+11 800 of +13%). Deze stijging kan verklaard worden door de conjuncturele verzwakking, waarbij vooral jongeren (mannen) het eerste gelag betaalden. Voorts zagen we ook het aantal *vrij ingeschreven* werkzoekenden fors toenemen (+65%).⁵ Het aantal *langdurige werklozen nam daarentegen sterk af* (-11 800 of -15%). Een deel van deze daling is te wijten aan het effect van de stijging van de schorsingen omwille van langdurige werkloosheid (+4 150) en de vrijstelling van inschrijving als werkzoekende van 'ouderen' (+3 041). De daling van de langdurige werkloosheid wordt voor 60% verklaard door het effect van beide *institutionele maatregelen* samen. Daarnaast maakten ook heel wat langdurig werklozen de transitie van werkloosheid naar werkzaamheid. Eén van de

instrumenten hierbij zijn de *activeringsmaatregelen* (doorstromingsprogramma's, dienstenbanen, sociale inschakelingseconomie, banenplanuitkering, begeleidingsuitkering), die specifiek gericht zijn op langdurig werklozen. In 2001 waren er in Vlaanderen 8 800 personen betrokken bij een van deze maatregelen, wat 'slechts' 400 meer is dan in 2000. Dit betekent dat de impact van deze activeringsmaatregelen op de langdurige werkloosheid vrij beperkt was.

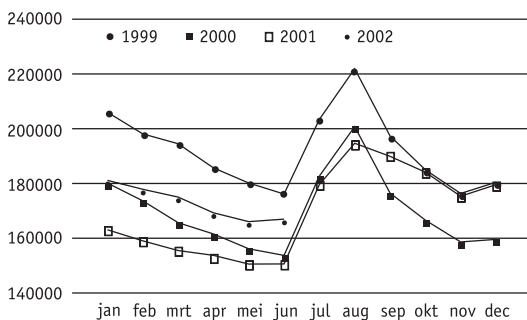
Eerste helft van 2002: 11% meer werklozen

In de *eerste zes maanden van 2002* waren er gemiddeld *11% meer werklozen* dan in dezelfde periode in 2001 (+17 300, zie tabel 2). Tussen 2001 en 2000 was er nog een werkloosheidsdaling van 6% in de analoge periode.

Die grote klap van ca. 11% werd eigenlijk reeds eind 2001 uitgedeeld. Een belangrijk deel van de gestegen werkloosheid werd toen verklaard door de spectaculaire stijging van het aantal vrij ingeschreven werkzoekenden. In het eerste semester van 2002 daalt dit aantal vrij ingeschrevenen sterk zodat we in juni (17 100) reeds 15% onder het niveau van juni 2001 liggen en goed op weg zijn naar het niveau van 2000 (gemiddeld 12 500). Bovendien zien we dat het aantal uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (uvw's) maar heel lichtjes daalt tussen januari en juni 2002, terwijl dat aantal normaliter sterk daalt tussen januari en juni (-3 900 of -3% in 2002; -10 700 of -9% in 2001; -19 500 of -14% in 2000). Dat wijst erop dat ten gevolge van de vertraagde conjunctuur de instroom bij de uvw's vergroot en de uitstroom verkleint. In de periode van januari tot juni in 2002 tellen we 14 900 uvw's meer dan in dezelfde periode in 2001. Grotendeels zijn dat mensen die hun job verliezen en zo in de werkloosheid terecht komen.⁶ In feite zien we dus dat de werkloosheid eind vorig jaar een klap kreeg van ongeveer 11% (vooral door toename van de vrij ingeschrevenen) en dat die kloof met 2001 tijdens de eerste helft van 2002 ongeveer evengroot blijft. Maar belangrijk is dat er achter die quasi stabiele kloof een substitutieproces schuil gaat van vrij ingeschrevenen die 'vervangen' worden door uvw's. Terwijl de stijging van vorig jaar dus enigszins 'kunstmatig' te noemen viel (toestroom van vrij ingeschrevenen) wordt die tijdens de eerste helft van

Figuur 3.

Maand-op-maand-evolutie (in %) van het aantal niet-werkenden werkzoekenden (Vlaams Gewest; 1999-2002).

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV).

2002 omgezet in een stijging van de uitkeringsge-rechtigde werkloosheid (ten gevolge van de ver-tragde conjunctuur).

De toegenomen instroom in de werkloosheid kan ook worden afgeleid uit de cijfers over de zeer kortdurige werkloosheid (minder dan 6 maanden werkloos). In het eerste semester van 2002 zijn er bijna 20% (+11 300) meer zeer kortdurige werklozen zijn dan in 2001.

Bekijken we de regionale cijfers dan zien we de vertraagde conjunctuur bijvoorbeeld in het effect van de faling van Sabena. In Halle-Vilvoorde en Leuven bedroeg de werkloosheidsstijging in de eerste jaarhelft respectievelijk +23,5% en +11,3%, terwijl deze regio's zich klassiek kenmerken door een 'gunstige' arbeidsmarkt. Vooral de procentueel fikse toename van het aantal werkloze hoogge-schoolden (+22%) kan voor een groot deel worden verhaald op het Sabena-faillissement.

Wie is meer werkloos?

Mannen, laaggeschoolden en jongeren lijken de eerste slachtoffers van de stokkende economie. Onder *mannen* lag de werkloosheid (+18%) het af-gelopen halfjaar drie maal hoger tegenover 2001 dan bij vrouwen (+6%). Dit doet zich voor in elke leeftijdsgroep en in de meeste Vlaamse regio's. Een eerste mogelijke verklaring is dat mannen meer werken in 'conjunctuurgevoelige' sectoren (indu-strie) dan vrouwen (diensten). Dit klopt gedeelte-lijk aangezien de instroom (de zeer kortdurige werkloosheid, minder dan 6 maanden) onder man-nen (+23%) de afgelopen maanden sneller steeg dan bij de vrouwen (+14%).

Een andere belangrijke verklaring voor de verschil-lende evolutie tussen mannen en vrouwen is de langdurige werkloosheid (+1 jaar) die bij de man-nen tussen januari-juni 2001 en 2002 licht toenam (+3%) en bij de vrouwen daalde (-8% of -3 200

Tabel 2.

Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden naar geslacht, leeftijd, onderwijsniveau, werkloosheids-duur en uitkeringscategorie (Vlaams Gewest; 2000-2001, januari-juni 2001-2002).

	2001				
	Aantal (n)	Evolutie 2000-2001 (n)	Evolutie 2000-2001 (%)	Evolutie jan-jun 2002 tov jan-jun 2001 (n)	Evolutie jan-jun 2002 tov jan-jun 2001 (%)
Totaal	169 651	4	0,0	+17 304	+11,1
Man	74 848	+3 892	+5,5	+12 238	+18,2
Vrouw	94 803	-3 888	-3,9	+5 066	+5,7
< 25 jaar	43 402	+2 536	+6,2	+5 307	+15,3
25-49 jaar	113 164	-2 606	-2,3	+10 844	+10,0
50 jaar en +	13 085	+74	+0,6	+1 153	+9,1
Laaggeschoold	101 522	-1 973	-1,9	+7 986	+8,2
Middengeschoold	48 419	+678	+1,4	+6 142	+14,2
Hooggeschoold	19 711	+1 301	+7,1	+3 176	+21,7
< 6 maanden werkloos	75 828	+12 997	+20,7	+11 314	+18,6
6-12 maanden werkloos	28 135	-1 164	-4,0	+8 332	+29,7
> 1 jaar werkloos	65 689	-11 827	-15,3	-2 342	-3,5
Uvw	120 397	-7 407	-5,8	+14 882	+12,9
Wachttijd	17 565	+681	+4,0	+536	+4,7
Vrij ingeschreven	20 509	+8 084	+65,1	+1 364	+7,9
Andere	11 180	-1 335	-10,8	+567	+5,1

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV).

nwwz). Het gaat hier vooral om een forse daling bij de zeer langdurig werklozen (+2 jaar), terwijl het aantal langdurig werklozen tussen 1 en 2 jaar zowel bij mannen als bij vrouwen toenam. Deze 'daling' van het aantal zeer langdurig werkloze vrouwen, veelal laaggeschoolden, kan ongetwijfeld gerelateerd worden aan schorsingen wegens langdurige werkloosheid (artikel 80). Ondanks het feit dat (vermoedelijk) heel wat laaggeschoolden (vrouwen) wegens schorsing uit de werkloosheidsstatistiek verdwijnen, blijft de *werkloosheidsstijging in absolute termen het sterkst onder laaggeschoolden* (+8 000 tussen januari-juni 2001-2002).

Ten aanzien van de eerste zes maanden van 2001 zijn er 5 300 *jonge nwwz* meer (+15%). Het gaat hier veelal om 20- tot 25-jarige uvw's, jongeren die met andere woorden hun job verloren. Jongeren, die dikwijls werkzaam zijn in tijdelijke contracten of werken via interimcontracten, zien bij een conjuncturele omslag hun contract niet verlengd en komen zo sneller in de werkloosheid terecht. Bij een baisse stellen ondernemingen bovendien nieuwe aanwervingen dikwijls (tijdelijk) uit waardoor afgestudeerde jongeren (wachtijders) moeilijker een job vinden en zo na negen maanden uitkeringsgerechtigd worden. De mate van doorstroming van schoolbanken naar een job is een belangrijke indicator van de toestand van de arbeidsmarkt. De lakmoesproef zal er dus komen na de grote schoolvakantie. Deze verhoogde Vlaamse jeugdwerkloosheid vindt plaats ondanks de bijzondere aandacht die de Vlaamse en federale overheden schenken aan een preventief beleid naar jongeren toe in het kader van de Europese richtsnoeren (Rossetta-plan, inschakelingsparcours enz.).⁷

Jobs in Vlaanderen

Werkgelegenheid

Volgens recente ramingen kende de Vlaamse loontrekkende werkgelegenheid sinds 30 juni 2000 (officieel ankerpunt van de gedecentraliseerde RSZ-gegevens) een *toename van het aantal arbeidsplaatsen*.⁸ Tot en met het derde kwartaal van 2001 groeide, kwartaal na kwartaal, het aantal loontrekkende jobs. In het vierde kwartaal 2001 werden er een 20 000-tal arbeidsplaatsen minder geraamd dan in het derde kwartaal van 2001. Op jaarbasis (vierde

kwartaal 2000-2001) komt dit neer op een vrij beperkt jobverlies (-0,2%).

Voor België kunnen we de grote tendensen van de evolutie van de sectorale werkgelegenheid weer geven. Laten we beginnen met de (geraamde) evolutie tussen *30 juni 2000 en 30 juni 2001*. In deze periode nam de Belgische werkgelegenheid toe met ongeveer 74 000 jobs of +2,4%. De industriële werkgelegenheid en de bouw kenden een (beperkte) groei (respectievelijk +1% en +1,4%). In de tertiaire sector was de jobtoename meer uitgesproken (+3,3%), terwijl de werkgelegenheidsgroei in de quartaire sector wordt geraamd op +2,4%.

Als we de terugval (-10%) tussen het *derde en vierde kwartaal van 2001* beschouwen, dan stellen we vast dat het jobverlies in België zich zowel in de primaire sector (-21%), de industrie (-1%), de bouw (-0,9%), de klassieke tertiaire sectoren zoals handel, horeca, transport en communicatie (-0,6%), als in de nieuwe commerciële diensten zoals financiële instellingen en diensten aan ondernemingen (-5,6%) situeert. De quartaire sector daarentegen bleef erop vooruit gaan (+1,8%) tussen het derde en vierde kwartaal van 2001.

Conjunctuurgevoelige indicatoren

De evolutie van de *uitzendarbeid* wordt beschouwd als een conjunctuurgevoelige arbeidsmarktindicator. Uit tabel 3 blijkt dat in de loop van 2001 de uitzendarbeid in het Vlaams Gewest in elk kwartaal lager lag dan in hetzelfde kwartaal een jaar voordien. Het was voor het eerst sinds 1993 dat de uitzendarbeid in Vlaanderen daalde.⁹ Vooral in het *vierde kwartaal 2001 kende de uitzendarbeid een serieuze dip*. Ook het aantal *falingen* wordt dikwijls beschouwd als een barometer van de conjunctuur. Deze lagen in Vlaanderen in het vierde kwartaal eveneens een stuk hoger dan een jaar eerder (+14%). In welke mate dit negatieve verloop zijn (uitgestelde) weerslag zal vinden in de RSZ-werkgelegenheidscijfers van 2002 is even afwachten.

In de *eerste maanden van 2002* lijkt de *uitzendarbeid* (in België) zich langzaam te herstellen, wat een bevestiging is van het voorzichtig economische herstel.¹⁰ We schrijven voorzichtig omdat andere

Tabel 3.

Aantal en evolutie van de loontrekkende arbeidsplaatsen, uitzendarbeid en falingen per kwartaal (Vlaams Gewest; 2000-2002).

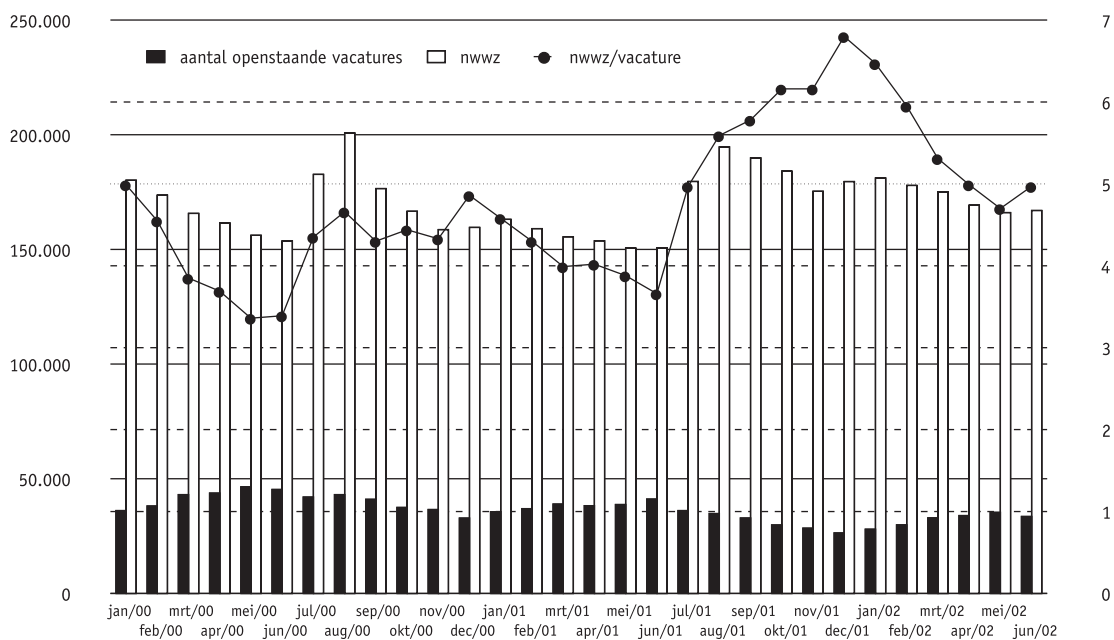
	Loontrekkende arbeidsplaatsen (RSZ)		Uitzendarbeid*	Falingen	
	Aantal (n)	Evolutie op jaarbasis (%)	Evolutie op jaarbasis (%)	Aantal (n)	Evolutie op jaarbasis (%)
31 maart 2000	-	-	+23	984	+1,9
30 juni 2000	1 938 824	+1,3	+17	907	-7,4
30 september 2000	1 951 200	-	+14	765	-0,7
31 december 2000	1 968 200	-	+4	897	-1,8
31 maart 2001	1 968 000	-	-1,2	965	-1,9
30 juni 2001	1 981 000	+2,2	-7,6	890	-1,9
30 september 2001	1 983 500	+1,7	-3,1	742	-3,0
31 december 2001	1 963 200	-0,2	-13	1 023	+14,1
31 maart 2002	-	-	-	1052	+9,0
30 juni 2002	-	-	-	977	+9,8

* Uitgedrukt als aantal gepresteerde uren (seizoensschommelingen uitgezuiverd).

Bron: RSZ Snelle ramingen, RSZ-LATG, Upedi (Federgon), Graydon.

Figuur 4.

Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden en het aantal openstaande VDAB-vacatures (Vlaams Gewest; januari 2000-juni 2002).

Bron: VDAB (Bewerking Steunpunt WAV).

conjunctuurgevoelige arbeidsmarktindicatoren ons hiertoe aanzetten. Zo lag het aantal *falingen* in het eerste semester van 2002 toch nog hoger dan in de eerste helft van 2001. Ook de *tijdelijke werkloosheid* is een sensor van de conjunctuur. In de loop van 2001 nam het gemiddeld aantal tijdelijke werklozen in Vlaanderen toe met 16% tot 21 800 eenheden. In de periode 1999-2000 was er nog een daling van 27%. In de eerste vijf maanden van 2002 lag het gemiddeld aantal tijdelijke werklozen ongeveer 10% hoger dan de eerste maanden van 2001. Gunstig is dat het gemiddeld aantal tijdelijke werklozen in de eerste maanden van 2002 sterk daalt: van 41 800 in februari tot 20 300 in mei 2002.

Vacatures

Naast een stabilisatie van de werkloosheid tussen 2000 en 2001, *liep ook het aantal openstaande werkaanbiedingen in de loop van 2001 terug*, met gemiddeld 5 600 minder VDAB-vacatures. Hiermee kwam er een eind aan de gestage toename van het aantal openstaande vacatures sinds 1993. De daling zet zich in vanaf juni 2001 (41 200 vacatures) waarna het aantal daalt tot 32 900 in september en slechts 26 400 vacatures in december 2001.

De evolutie van het aantal openstaande vacatures en het aantal werklozen bepaalt de ontwikkeling van de zogeheten *krapte op de arbeidsmarkt, uitgedrukt als het aantal niet-werkende werkzoekenden per openstaande VDAB-vacature*. Gemiddeld was de arbeidsmarkt in 2001, met 4,8 nwwz per vacature iets minder krap dan in 2000 (4,0 nwwz per vacature). In vergelijking met bijvoorbeeld 1993 (28 nwwz per vacature) blijft de arbeidsmarkt vrij gespannen.

Tijdens de *eerste zes maanden van 2002* nam het aantal openstaande VDAB-vacatures opnieuw maand na maand, traag maar gestaag toe. In juni 2002 stonden er in Vlaanderen 33 500 VDAB-vacatures open. Gemiddeld genomen voor het gehele semester blijft dit echter minder (-6 200 werkaanbiedingen) dan in de analoge periode van 2001. Gecombineerd met de hogere werkloosheid leidt dit tot meer nwwz per vacature (5,4) geteld dan in dezelfde periode in 2001 (4,1).

Samenvattend

De Vlaamse arbeidsmarkt beleefde anno 2001 een 'kwakkeljaar' met iets minder werkenden, minder openstaande werkaanbiedingen en ongeveer evenveel werklozen als in 2000, dat beschouwd kan worden als een 'topjaar'. De eerste jaarthelft zette zich nochtans gunstig in maar vanaf juni 2001 kwamen de eerste tekenen van een 'ommekeer'. Deze minder gunstige tendensen op de Vlaamse arbeidsmarkt deden zich pas echt voelen in het laatste kwartaal van 2001. De uitzendarbeid daalde, de globale werkgelegenheid nam af, het aantal jobaanbiedingen daalde, het aantal falingen steeg en ook de werkloosheid nam toe.

In de eerste jaarthelft van 2002 is het vooral de werkloosheid die hoger lag dan in de analoge periode vorig jaar. De kloof met 2001 wordt wel niet meer groter en de laatste drie maanden lijkt die kloof zelfs iets kleiner te worden. Belangrijk is dat de instroom in de uitkeringsgerechtigde werkloosheid toeneemt. De vraag naar arbeidskrachten lijkt zich te herstellen. De uitzendarbeid tekent een licht herstel op en ook het aantal openstaande VDAB-vacatures ging opnieuw langzaam naar omhoog. Deze arbeidsmarktevoluties spelen zich af tegen de achtergrond van een zich opgangtrekkende economie. Voor de tweede jaarthelft van 2002 en ook voor 2003 wordt een behoorlijke economische groei vooropgesteld (+3%). In hoeverre de beurscrisis van juli 2002 deze hoge verwachtingen zal temperen is afwachten.

*Dirk Malfait
Maarten Tielens
Seppe Van Gils
Steunpunt WAV*

Noten

1. Op het ogenblik van de redactie van deze bijdrage waren de gegevens voor het vierde kwartaal van 2001 nog niet beschikbaar. Momenteel vindt u het gemiddelde voor 2001 (inclusief het vierde kwartaal) op de webstek www.steunpuntwav.be (luik cijfers en duiding).
2. Een viertal wijzigingen in de methodologie van de NIS EAK hebben ervoor gezorgd dat de cijfers van 2001 niet geheel vergelijkbaar zijn met deze van 2000. We zetten

- ze op een rijtje. Ten eerste worden in 2001 de personen in loopbaanonderbreking enkel bij de werkenden gerekend indien de loopbaanonderbreking voor maximum drie maanden werd opgenomen. Ten tweede moeten de personen die meegewerkt hebben in de onderneming of firma van een familielid zonder hiervoor loon te hebben ontvangen, tijdens de referentieweek effectief gewerkt hebben om bij de werkenden te worden geteld. De personen zonder betrekking die reeds een job hebben gevonden, maar die nog niet begonnen is, worden ten derde bij de werklozen gerekend indien zij niet alleen beschikbaar zijn binnen de twee weken, maar sinds 2001 moet de gevonden baan ook binnen de drie maanden beginnen. Ten slotte worden personen die ter beschikking zijn gesteld, op pensioen of met brugpensioen zijn, maar actief werk zoeken en beschikbaar zijn om binnen de twee weken te beginnen, ook als werkloos beschouwd. In het jaarboek editie 2002 zullen de cijfers van 2000 herhaald worden zodat de evolutie t.o.v. 2001 correct kan worden weergegeven.
3. De EAK maakt gebruik van de ILO (International Labour Organization)-definitie van werkloosheid. Volgens deze definitie is een persoon werkloos als deze persoon niet werkt, de laatste vier weken specifieke stappen heeft ondernomen om werk te vinden en binnen de 2 weken beschikbaar is om in een job te stappen.
 4. Steunpunt WAV-SSA (2001), De arbeidsmarkt in Vlaanderen, Jaarboek 2001, Leuven.
 5. De stijging van het aantal vrij ingeschrevenen heeft o.a. te maken met de introductie van de VDAB-dossiermanager vanaf januari 2001, waardoor werkzoekenden zich on-line kunnen inschrijven. (Steunpunt-WAV-SSA, 2001, p. 53).
 6. Het gestegen aantal uvw's kan ook ten dele worden toegeschreven aan de stijging van het aantal wachttijders vorig jaar. Indien zij na negen maanden nog geen job hebben gevonden, verwerven ze het recht op een uitkering en verhuizen ze naar de categorie van de uvw's.
 7. Voor een overzicht van de kwantitatieve impact van de diverse Vlaamse overheidsmaatregelen in het kader van de Europese richtsnoeren verwijzen we naar het artikel 'Vlaamse beleidsmix voor Europese richtsnoeren' in deze OVER•WERK.
 8. Op basis van bewerkingen op de 'Snelle ramingen van de tewerkstelling (RSZ)' geeft het Steunpunt WAV per kwartaal een raming van het aantal jobs in Vlaanderen. Zie www.steunpuntwav.be rubriek cijfers en duiding/kwartaalraming.
 9. Upedi (2002), Jaarverslag 2001, Brussel.
 10. Zie Webstek: www.federgon.be.